

จากนิทาน...

น้อมธรรมเข้าสู่ใจ

บทความธรรมะคิดดีฉบับนี้ จะหยิบยก **“นิทานชาดก”** มาให้ได้อ่านกัน.. ก่อนอื่นต้องเข้าใจกันก่อนว่า นิทานชาดกนั้นคืออะไร นิทานชาดก ไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อสอนคุณธรรม แต่นิทานชาดกคือ เรื่องในอดีตชาติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ทรงแสดงแก่พระภิกษุในโอกาสต่างๆ บางครั้งก็แสดงภูมิหลังของผู้ที่พระองค์ต้องการแสดงธรรมให้ฟัง หรือเพื่ออธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น .. มีนิทานชาดกอยู่เรื่องหนึ่ง ที่ผู้เขียนเห็นว่าเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน สามารถอ่านเข้าใจง่าย และนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์มาปฏิบัติได้ .. จึงขอยกนิทานชาดกเรื่อง **“สัมโมทมานชาดก”** ว่าด้วยโทษของการแตกสามัคคี .. มาเล่า ณ ที่นี้

“ในอดีตกาล สมัยพระเจ้าพรหมทัต ครองกรุงพาราณสี มีพญานกกระเจาบตัวหนึ่งคุมบริวารจำนวนนับพันๆ ตัว เทียวหากินอยู่ในป่าใหญ่ได้รับความผาสุกตลอดมา อยู่มาวันหนึ่ง พรานล่านกบังเอิญมาพบนกกระเจาบฝูงนี้เข้า จึงเข้าไปแอบซุ่มอยู่หลังพุ่มไม้ แล้วทำเสียงร้องเลียนแบบนกกระเจาบ เมื่อนกกระเจาบได้ยินเข้า จึงหลงเข้าใจผิดคิดว่าพวกของตนร้องเรียก จึงบินลงมารวมกันที่พื้นดินข้างพุ่มไม้นั้น นายพรานซึ่งคอยอยู่แล้วก็ทอดตาข่ายลงอย่างรวดเร็ว จับนกกระเจาบไปได้สบาย หลังจากวันนั้น นายพรานก็มาทอดตาข่ายจับนกไปได้ทุกวัน จนนกกระเจาบร่อยหรอลงไปมาก พญานกกระเจาบพยายามอย่างยิ่งที่จะคิดหาทางช่วยเหลือบริวารของตน จนกระทั่งวันหนึ่ง พญานกกระเจาบเรียกประชุมบริวารที่เหลือและบอกอุบายว่า

“ครั้งต่อไป ถ้าพวกเราถูกนายพรานทอดตาข่ายอีกละก็ อย่าตกใจ จงตั้งสติให้ดี ให้แต่ละตัวเอาหัวสอดเข้าในช่องตาข่ายตัวละตา แล้วบินขึ้นพร้อมๆ กัน ยกเอาตาข่ายนั้นไปพาดทิ้งไว้บนยอดไม้ที่อยู่ไกลๆ แล้วปลดตัวเองออกมาก็จะสามารถหนีรอดได้”

อ.พญ.โสภณรัชช์ วิไลยุค
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล

วันต่อๆ มา เมื่อพรานนกนำตาข่ายมาทอดอีก นกกระจาบก็นึกพร้อมใจกันบินขึ้น ยกเอาตาข่ายไปทิ้งไว้บนยอดไม้ตามคำแนะนำของพญานกเสมอ พรานนกจึงจับนกกระจาบไม่ได้เลย ได้แต่เดินตามหาตาข่ายที่นกนำไปพาดทิ้งไว้ กว่าจะขึ้นไปปลดตาข่ายแต่ละตาให้หลุดจากยอดไม้ แขนงไม้ได้หมด ก็เสียเวลาไปทั้งวัน จึงได้แต่เดินมือเปล่ากลับบ้านเป็นประจำ

ครั้งเป็นเช่นนี้หลายๆ วันเช้า ภรรยานายพรานก็โกรธระแวงว่าสามีนอกใจแอบไปมีภรณาน้อย พรานนกจำต้องเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฟัง แล้วปลอบนางว่า “ขอให้เธอใจเย็นๆ ไว้เถิด ขณะนี้พวกนกมีความพร้อมใจกัน จึงหอบเอาตาข่ายไปได้ แต่ถ้าเมื่อใดมันทะเลาะกัน เมื่อนั้นมันไม่พันมือฉันไปได้หรอก ฉันจะหอบมันมาให้เธอทิ้งฝูง ให้เธอยิ้มหน้าบานไปเลย”

ต่อมาไม่นาน มีนกกระจาบชุมช้ำตัวหนึ่งโผล่มาบนพื้นดิน แต่บังเอิญพลาดไปเหยียบเอาหัวนกกระจาบอีกตัวหนึ่งเข้า นกกระจาบตัวนั้นโกรธมากถึงกับร้องขึ้นว่า “เฮ้ ใครจะมาเหยียบหัวเราได้ ตาบอดหรือยัง?”

นกกระจาบชุมช้ำรีบขอโทษทันที “ขอโทษจ๊ะ ฉันไม่ทันเห็นจริง ๆ อย่าโกรธเลยนะ ขอโทษเถอะ”

แต่ถึงจะอ้อนวอนขอโทษอย่างไร นกตัวที่ถูกเหยียบหัวก็ไม่ยอมให้อภัย ทั้งยังพุดจากวนโทษซ้ำๆ ซากๆ อีกจนเกิดทะเลาะวิวาทกันขึ้น ฝ่ายนกกระจาบตัวอื่นๆ พยายามพุดจาไกลเกลี่ย แต่บางตัวก็เข้าข้างนกตัวที่ถูกเหยียบหัว บางตัวก็เข้าข้างนกชุมช้ำจนกลายเป็นแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน ต่างพุดจากระทบกระเทียบแตกต่างกันต่างๆ นานา

พญานกกระจาบเห็นดังนั้น จึงเข้าห้ามปราม แต่เพราะความมานะถือดี นกกระจาบเหล่านั้นไม่ยอมฟัง พญานกกระจาบจึงกล่าวว่า “ขึ้นชื่อว่าการทะเลาะกัน หากเกิดขึ้นที่ใด ที่นั้นย่อมไม่มีความปลอดภัย ต่อไปความพิวาศจะเกิดขึ้นแก่นกกระจาบทั้งหลายเป็นแน่” พญานกมองการณ์ไกลเช่นนั้นแล้ว จึงพานกบริวารที่เชื่อฟังแยกฝูงออกไปหากินที่อื่น

หลังจากนั้นไม่นาน พรานนกได้มาดักนกกระจาบอีกเช่นเคย นกกระจาบเหล่านั้นเมื่อถูกตาข่ายครอบแล้ว ต่างมัวเถียงกันว่า “ได้ยินว่าเจ้ายกตาข่ายจนชนหัวร่วง เจ้าก็ยกลี”

นกรีกตัวพูดว่า “ได้ยินว่าเจ้ายกจนจนปีกร่วง ก็ยกเองซิ”

นกรกระจบต่างทุ่มเถียงทะเลาะกันอย่างไม่ลดละ แม้บางตัวจะพยายามยกตาข่ายขึ้นแต่เมื่อไม่มีความพร้อมเพรียงกัน กำลังแรงจึงไม่พอที่จะนำเอาตาข่ายขึ้นไปได้ พรานนกจึงจับนกรกระจบเหล่านั้นไปอย่างง่ายดาย

เหตุที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าชาดกเรื่องนี้ เนื่องมาจาก กรุงกบิลพัสดุ์ซึ่งเป็นดินแดนของพระญาติฝ่ายพระบิดา และกรุงเทวทหะ ซึ่งเป็นดินแดนของพระญาติฝ่ายพระมารดาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระหว่างเมืองทั้งสองมีแม่น้ำใหญ่สายหนึ่งไหลผ่าน และถือเป็นเส้นแบ่งเขตแดนของทั้งสองเมือง ชาวเมืองทั้งสองต่างอาศัยน้ำจากแม่น้ำสายนี้ ทำการเกษตรกรรมเลี้ยงชีพด้วยความผาสุกตลอดมา

ต่อมาฤดูแล้งครั้งหนึ่ง น้ำในแม่น้ำนี้ได้งวดลงไปมากผิดปกติ ประชาชนทั้งสองฝั่งพยายามกักเก็บน้ำเข้านาของตนให้มากที่สุด ในที่สุดก็ทะเลาะวิวาททุ่มเถียง ด่าทอซึ่งกันและกัน แล้วเลยลามปามถากถางไปถึงราชตระกูลของฝ่ายตรงข้ามเรื่องราวจึงขยายลูกกลมไปจนถึงชั้นจันท์อาวุธเข้าต่อสู้กันที่สุดในที่สุด กษัตริย์ของทั้งสองเมืองจึงยกทัพมาประชิดชายแดน เตรียมพร้อมที่จะทำสงครามกัน

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงทราบเหตุ จึงเสด็จมายังชายแดนเพื่อทรงจะระงับศึกนี้ และได้เล่าเรื่องในอดีตกาลก่อน คือ **สัมโมทนียชาดก** เพื่อเป็นข้อเตือนใจให้พระญาติฟัง เป็นต้น

ข้อคิดที่ได้จากชาดก เรื่องนี้

1. คนพาล มักโกรธง่าย และผูกเวร ดังนั้น เราควรป้องกันการทะเลาะวิวาทเสียแต่ต้นมือด้วยการระมัดระวังตัว มีสติ ไม่ทำสิ่งใดให้กระทบกระเทือนบุคคลอื่น การฝึกสมาธิแผ่เมตตาเป็นประจำทำให้เป็นคนโกรธได้ยาก **“ผู้ที่ฆ่าความโกรธได้ ย่อมนอนหลับเป็นสุข”**
2. การคบบัณฑิตย่อมทำให้ห่างไกลจากภัยพาล ดังเช่นนกรกระจบที่เชื่อฟังจำฝูง
3. เมื่อมีการทะเลาะวิวาทกัน ควรวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใด และหาทางไกล่เกลี่ยยุติเรื่องบาดหมางนั้นเสีย

“การทะเลาะกันนำมาซึ่งความพินาศ” เหมือนที่นกรกระจบจำฝูงได้กล่าวเอาไว้ .. อ่านนิทานชาดกจบแล้ว อย่าลืมนำข้อคิดที่ได้ไปปฏิบัติด้วยนะคะ นิทานเรื่องนี้สอนอะไรเราได้หลายอย่างเลยทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นการให้อภัยกัน ไม่กล่าวร้ายต่อกัน ซึ่งจะนำมาซึ่งการทะเลาะเบาะแว้งอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ขอให้ทุกท่านจงมี **“สติ”** อยู่เสมอ เมื่อนั้น **“ความโกรธ”** ก็ไม่สามารถเข้ามาข้องแหวะเราได้ เมื่อนั้น **“ความสงบสุข”** ก็จะมาเยือนค่ะ ..